

Atık kağıt işçileri açlıkla boğuşuyor Çöpünüzü bile paylaşmıyorsunuz!

Söyleşi: Güneş Tercan

Kasım 2006

<http://www.yarinlar.org/?act=3&tid=43&tx=1&sayi=2>

Şimdi ben çocuklarıma bakamıyorum, bir oğlum var lisede okuyordu aldım. Ne yapayım param yok, nasıl okutayım? Gencecik çocuk, şimdi o da kağıt işçisi; melih gökçeğin oğlu gibi takımı giydirsem ondan ne farkı vardır? Onunki evlattır da benimki değil midir?

"Çöp deyip geçmeyin. 35 milyon ton çöpün yüzde 20-30'unu geri dönüşümü olan kağıt, plastik, metal gibi ekonomik değeri olan atıklar oluşturuyor. Bunları değerinin 500 milyon dolar olduğu söyleniyor. Türkiye'de sağlıklı geri dönüşüm yapılırsa bu parayı kazanmak mümkün." Çevre ve Orman Bakanı Pepe'nin Anadolu Ajansına verdiği bu beyan meselenin özünü ortaya koyuyor. Dile kolay tam 500 milyon dolar; eğer işin ucunda yeşil dolarlar olmasa; sadece çevrenin korunması, yeraltı sularının kirlenmesinin önüne geçilmesi sayın büyüklerimizi ilgilendirir miydi bilemiyoruz ama bu açıklama ile her türlü tartışma başlamadan bitiyor. Geriye tek soru kalıyor, bu 500 milyon dolar nasıl paylaşılacak?

Ankara sokaklarında atık kağıt toplayan işçilere açılan savaş, yetkililerin bu milyon dolarların birkaç sentini dahi paylaşmak arzusunda olmadıklarını gösteriyor. Geçimlerini çöplerden atık kağıt toplayarak sağlayan işçilerin Büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarafından, zor da kullanılarak, kağıt toplamaktan alıkondukları bildiriliyor. Aralarında her konuda sürtüşme olan Çankaya Belediyesi ve Büyükşehir Belediyesinin atık kağıt işçilerini zor kullanarak sokaklardan uzak tutmak konusunda şaşırtıcı derecede uyumlu çalışmaları dikkat çekici. Atık kağıt toplayan işçilerin neredeyse tamamı Kürt ve köylerinden göç etmek zorunda kalan bu insanların kağıt toplama işinden de mahrum edilmeleri aklığa mahkum edilmeleri anlamına geliyor.

Belediyenin Çöpünü Çalılıyorsunuz

Tüm çabalarına rağmen büyük medyaya seslerini duyuramayan işçiler, belediye görevlilerinin kendilerini "belediyeye ait çöpleri çalmakla" suçladıklarını ve "bir dahaki sefere kişi başı 24 bin YTL ceza kesmekle" tehdit ettiklerini belirtiyorlar. Atık kağıt işçilerinin neredeyse tamamı atık kağıt işlemek yetkisini alan firmanın Büyükşehir Belediyesi Başkanı Melih Gökçek'in oğluna ait olduğuna inanıyorlar. Zaten firmanın adını da, "gökçeğin fabrikası" koymuşlar. Firmanın yabancı olduğunu belirttiğimizde ise, hep birlikte "o zaman Ankara şubesini ona vermişlerdir" diyorlar. Firmanın veya şubesinin Gökçek ailesiyle bir bağlantısı var mı bilmiyoruz ancak Büyükşehir Belediyesi resmi yayın organının 4 Ekim tarihli sayısında, Sağlık Daire Başkanı Fatih Hatipoğlu'nun açıklamalarına dayanarak, atık kağıt işçilerini "kaçak çöp avcılar" olarak adlandırması ve kağıt toplayanların "tiner bağımlısı, kendi iradesiyle hareket edemeyen" kişiler olduklarını iddia etmesi Büyükşehir Belediyesinin bu "sorun" karşısında nasıl davranacağını açıkça ortaya koyuyor.

"Başkentin Çöpü Altın Değerinde"

Büyükşehir Belediyesi'ne ait web sitesi, katı atık toplama merkezinin kurulmasına ilişkin gelişmeleri bu başlıkla duyurmuştu. "Altın değerindeki" çöplerin "kendi iradesiyle hareket edemeyen tinercilere" bırakılmayacağı, ehil ellerin devreye gireceği kaçınılmazdı. Türkiye'de yeterince ehil bir el bulunamamış olmalı ki; merkezi Zürih'te bulunan ITC Invest Trading & Consulting AG devreye girerek, altın değerindeki çöpleri değerlendirmeye başladı. "Ankara ile Dönüşüyoruz" sloganıyla hareket eden Şirketin bu altın çöplerin değerlendirilmesi işi karşılığında Belediyeye bir tek kuruluş dahi ödeme yapmadığı biliniyor. 05/07/2006 tarihinde Anadolu Ajansına açıklama yapan Gökçek, "Biz bu işi yapacak şirkete ne para ver ne de isteriz dedik. Tabii buradan pek çok geri kazanım ürünü elde edilecek. Buradaki geri dönüşüm projesiyle kağıt, metal ve plastik atıkların yanı sıra taşlar dahi ekonomiye kazandırılacak." dedi. Taşların dahi ekonomiye kazandırılacağı bu işlem sonunda, nasıl olup da atık kağıt toplayan işçilere hiçbir pay kalmadığını anlamadığımız için bu soruyu atık kağıt işçilerine sorduk. Aylık 400 YTL'ye düşen gelirlerinin de ellerinden alınacağından korkan işçiler, fotoğraflarını çekmememizi ve isimlerini belirtmememizi rica ettiler.

Buraya nereden ve hangi nedenlerden dolayı geldiniz?

Hakkari'nin köyünden 94 yılında geldik, terör nedeniyle göç ettik. Buraya geldik iş yok, para yok. Memlekette malımız mülkümüz vardı ama tampon bölgesi olduğu için orada birşey yapamadık. Buraya da geldik; evimiz kira, işimiz yok, gücümüz yok. Devletten yardım değil iş istiyoruz, o da yok.

Siz Hakkari'den gelirken devlet size mülkünüzün karşılığında bir ücret ödedi mi?

Bunun için bir ücret vermediler ama davamız var bekliyoruz. Tabii malımız vardı biraz onları sattık ama valiyi de getirsen buraya iş olmayınca, düzenli bir gelir olmayınca o para ne işe yarar.

Kaç çocuğunuz var? Eğitim durumları nedir?

Beş çocuğum var oğlum lisedeydi almak zorunda kaldım. Kızım var ortaokulda ama onu da okutamayacağım nasıl okutayım? Gücüm yetmiyor. Yaptığım işte bir düzen yok o yüzden okutamıyorum çocuklarımı. Benim babamın kafası çalışmıyordu beni okutmadı ben bugün cahilim ilkokul mezunuyum ama benim yaşitlarım hep memurdur müdürdür. Ben bu gün bu çocukları alıp köye götürürsem; dört beş tane keçi alırsam, ona bakarsa ne olur o da keçi olur. Ben çocuklarımı okutmak istiyorum yapamıyorum. Devlet ya bana iş sahası açsın ya da imkânlarıyla bu çocukları okutsun. Okutursa memur olacak, hiç olmazsa özelde iş bulur. Biz bunu düşünüyoruz onlar biz Doğuluyuz diye hep başka türlü düşünüyor. Ne olacak böyle, iş yok, eğitim yok, para yok; yok yok yok. Dağa çıkacak PKK olacak yoksulluktan. Eğer bakarsak, okula gönderirsek adam olacak hayatı kurtulacak. Şimdi ben çocuklarıma bakamıyorum, bir oğlum var lisede okuyordu aldım. Ne yapayım param yok, nasıl okutayım? Gençcek çocuk, şimdi o da kağıt işçisi; Melih Gökçek'in oğlu gibi takımı giydiresem ondan ne farkı vardır? Onunki evlattır da benimki değil midir?

Kağıt işine nasıl başladınız?

Tanıdıklar vardı herkes gidiyordu biz de onlara baktık yaptık. Ne yapalım başka bir iş yoktu. Ben 46 yaşındayım, ömrüm boyunca çiftçilik yaptım, bu yaştan sonra ne yapayım? Burada kağıt işi yapıyorlardı, biz de yapmaya başladık. Şimdi belediye fabrika yapmış, kağıdı kendisi topluyor, bize iş vermiyor. Bizim işimizi elimizden alıyor kendi gücüyle. Bizim gücümüz yok, toprağımız yok ama onların gücü çok, parası çok. Ona güveniyorlar, nasıl olsa onlar bizle baş edemez diyorlar. Bugün bayram ama evine şeker alamayanlar var bunları birilerinin düşünmesi gerek.

Aylık ne kadar para geçiyor elinize?

Düzenli yapsam günlük 20 milyon alıyorum ama yağmur oluyor, toplayamadığımız zaman oluyor. Bazen haftada üç gün çalışıyorum, bazen beş gün. Tam gün belli olmuyor, o yüzden düzenli bir gelirim yok. Şimdi maaşı 600'den 400'e indirdiler. Bizim zaten kiramız 120 milyon. Cereyan, su, o da geliyor 100 milyon. Ben geri kalan parayla nasıl geçineceğim? Bize dedi ki işine gelen bu parayla çalışsın, gelmeyen gitsin.

Başka bir fabrikaya veremiyor musunuz topladıklarınızı?

Hayır, diyor ki bana vereceksin. Diğerlerine verirsek zabıtalara arabamızı alıyorlar. Arabaların tanesi 150 milyon, bizim elimizden alıyorlar sonra cezasını ödeyene kadar alamıyoruz. Bizim de elimizden birsey gelmiyor, o yüzden gökçeğin fabrikasına veriyoruz. Başka ne yapalım, ben geçen ay kiramı ödeyemedim, ne zamana kadar bekler ki ev sahibi?

Fabrikaya neden "Gökçek'in fabrikası" diyorsunuz?

Valla oğlunun mu bilmiyorum ama fabrikası var Mamak çöplüğünde, yabancı bir şirketle ortak. Devletten bunun için kaç milyon dolar çıkardı o yüzden diyor ki bu işi sadece ben yapacağım başkası yapmayacak. O yüzden bize bir hafta iş vermedi, ekmeği bile bakkaldan borçla aldık. Sonra yine başka fabrika sahiplerine verdik ama gizli yapıyoruz, öğrenince elimizden alıyor arabalarımızı. İki üç gün el koyuyor 220 milyon da ceza ödüyoruz, ancak ondan sonra veriyor.

Siz şu an çalışıyorsunuz ama iş devam edecek mi yoksa sizi de çıkaracaklar mı?

Valla bayramdan sonra çıkaracak bizi işten. Diyorlar ki belediye kendisi toplayacak, hiç kimseyi bırakmayacak burada.

Peki siz bu durumda ne yapmayı düşünüyorsunuz?

Vallahi ben burada bir çadır kuracağım, Avrupa'dan da bir kamera getireceğim. 20 yıl hapis yatacağımı da bilsem yapacağım. Açım. Benim evladım aç kalırsa ne yaparım? Ben evlatlarım için yaşıyorum. Bu devlette bizim de hakkımız var, bu devlet bir kişinin değil ki? Biz olmadan isterse başbakan olsun, ne yapacak ki? Halksız devlet olmaz, bu bayrak hepimizin. Biz biliyoruz bu iş yasaktır ama o zaman bize bir iş versinler. Biz eylem yapacağız, başka çaremiz yok. Avrupa'ya gireceklerine bize iş versinler.

Ne yapacaksınız eylemde?

Bu fabrika diğer fabrikayı kapatıyor yani diyecek ki bana gelin düşük fiyata, yarın da diyecek hiç almıyorum bana zaten bedava geliyor. Meclis tek parti olursa istediğini yapar ama muhalefet olursa o zaman her şeyi yapamaz, bizi de muhalefet kabul edin.

Tahmini olarak kaç kişisiniz?

Valla burada 700–800 kişi var ama ailelerimizle birlikte bir de diğer yerlerdekiyle toplam 20.000 kişi vardır. Bu 20.000 insan, bir kişi için aç kalırsa bu olur mu? Geçen gazeteyi okudum, Melih Gökçek diyor ki "kağıt işini yapan hep tinerçidir". Gelsin baksın evimize biz tinerci miyiz? Biz de istemiyoruz bu işi yapmak ama bize başka iş versin o zaman.

Peki siz devletten ne bekliyorsunuz?

Geçen bir kadın gördüm şehit ailesi. Ağlıyor kadın diyor ki niye başbakanın oğlu gitmiyor askere olan hep fakirlere oluyor. Madem hepimiz bu milletin evladınız o zaman onların çocukları da gitsin. Bu tek askerlikte değil ki, her işte böyle. İşlerimizi elimizden alıyorlar, biz bugün 20.000 kişiyiz; bize yaptırmıyor adam, tek kendisi yapmak istiyor. Doğuluyuz diye, sanki biz insanı yiyoruz gibi davranıyorlar. Biz de insanız, doğuluyuz ama doğu buradan iyidir aslında. Bıraksalar köyümüze dönsek, ne yapalım biz de istemeyiz bu işi yapalım, sokak sokak dolaşalım. Tamam, benim arazim var ama bizim köyümüze devlet bir yardım vermeyince ben orada nasıl geçineyim? Valla kardeş bizim derdimiz çoktur, kitap yazarsın. Gelin bizim köyümüzü görün 150 hane hepsi boştur. Ben evimi yaptım, bir sene sonra Van'a geldim, baktım ki iş sahası yoktur ekmek yoktur, buraya geldim. Allaha şükür burası iyiydi ama bu adam bırakmıyor, bıraksa yine de ekmek alırız ama bırakmıyor. Yine biz Doğulu insanları çalışıyoruz bu işlerde, başkası olsa çalışamaz acından ölür.